



**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio I. An & quomodo essentia Dei conineat attributa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

num, vel significat primitatem essendi, & sic infinitas radicalis est illa prior: vel significat illud ens quod est omnium primum, seu quod habet primitatem essendi, & hoc concedo nihil habere prius.

Ad confirm. Resp. ens diuidi prius in finitum, & infinitum quàm in ens à se & ens ab alio. Quia independentia vt ostendi, probatur per infinitatem, illam autem non probat. Fateor infinitatem formalem esse negationem, sed infinitatem materialem, & radicalem eo modo quo exposita est, patet esse omnino positivam.

Colliges ex his quænam esse possit vera & adæquata Dei definitio, & quid magnum ac mirabile obicere menti debeas, cum Deum audis aut cogitas, qui est omnia per essentiam seu omne magnum, omne pulchrum, omne bonum. Omnis vita, omnis sapientia, omnis sanctitas, omnis suauitas. Sed quomodo? est omnia sine limitatione vlla tum intensiue, tum extensiue, vide quàm hoc latè pateat. Quia est infinitus, omni genere sine compositione vlla: quia est simplicissimus, & vniuersus; est enim vna indiuisibilissima essentia quæ est sapientia, vita, potentia, omnia vnice. Vide quàm hoc sit augustum. Sine dependentia, quia est à se totum quod est: sine contingentia, quia est ens necessarium & per essentiam: sine potentialitate quia est ens summè actuale: sine mutatione quia est ens immutabile: sine socio quia est vnicum & tamen sine solitudine quia in eo inquit Augustinus tractat. 39. in Ioannem, *Et numerus est & numerus non est*. Vbi quia est immensus: semper, quia æternus: fontaliter, quia est radix & principium omnis possibilitatis, *In ipso* (inquit S. Dionysius cap. 4. de nominibus diuinis) *est omne principium, exemplare, finale, efficiens, formale, elementare, & simpliciter omne principium*. Breuius dixeris cum eodem Dionysio, *ἀπὸ τοῦ ὅλης, ἰνερπρελῆς, ὑπερβλῆζον*, cum Nazianzeno, *Vnus, omnia, nihil*. Vel certè cum eodem. *Hoc est Deus quod cum dicitur non potest dici, cum estimatur non potest estimari, cum definitur ipsa definitione crescit*.

QVÆSTIO III.

De cognitione qualis, & quantus sit Deus.

Magnitudo Dei. **M**agnitudo infinita diuini esse, hanc solam habet cognitionem, non cognosci, vt rectè ait S. Maximus in centuriis. Sed ex eo tamen quod dictum est colligi aliquatenus potest, quid magnum, & eximium sit Deus supra omnem estimationem, & admirationem, & amorem; erit autem hoc manifestius adhuc ex attributis, quæ circumstant essentiam nostro modo concipiendi; sed eorum tamen consideratio, quia esse posset infinita, & in Metaphysica delibata est. Satis erit de illis, primò dicere vniuersum, quomodo contineantur in essentia. Secundò quomodo ab ea, & à se inuicem distinguantur. Tertiò, quomodo de essentia & de se inuicem prædicentur. Quartò in particulari, quomodo diuidantur & quænam sint.

SECTIO I.

An & quomodo essentia Dei contineat attributa.

Sunt in Deo attributa. **C**ertum est primò esse aliqua in Deo attributa; nam quamuis non sit in Deo, nisi vnica, indiuisibilis, & simplicissima essentia, nostro tamen modo concipiendi, cogitare in eo licet multas perfectiones, veluti manantes ab essentia, & respondentes cum proportionem creatis proprietatibus, quæ tamen nullo modo sunt accidentia, sed perfectiones

Tom. I.

prorsus substantiales. Hæc enim sunt quæ vocantur communiter Attributa, & ab antiquis patribus præsertim Dionysio, dicta sunt *Dei Nomina*, alij appellant perfectiones secundarias, quod nostro intelligendi modo supponant essentiam.

Certum est secundò rectè definiti Attributum, est perfectio simplex ab essentia diuina manans per modum proprietatis. Non enim omnis perfectio etiam secundaria dici potest Attributum, sed requiritur, primò vt sit perfectio simpliciter simplex, nam ea quæ non sunt in Deo nisi eminenter non dicuntur Attributa; deinde debet concipi, tanquam aliquid adjacens essentia; si enim substantiue prædicetur non est Attributum, quia non responderet proprietatibus quæ manant ab essentia creata.

Certum est tertiò perfectiones quæ sunt in Deo alias esse simpliciter simplices, alias esse perfectiones secundum quid. Perfectio simplex dicitur quæ melior est ipsa, quàm non ipsa, id est quæ non est incompositibilis cum vlla perfectione maiori, vel æquali, v.g. vita, sapientia, iustitia, (sunt perfectiones simplices), quia non negant in subiecto, in quo sunt, perfectionem vllam maiorem, vel etiam æqualem. Perfectiones secundum quid, ea sunt iuxta communem vsum Theologorum, quæ non sunt meliores ipsæ, quàm non ipsæ. Id est quæ non possunt esse in subiecto eodem, cum aliqua perfectione maiori, aut æquali, v.g. esse hominem, est aliqua perfectio, sed excludens à subiecto perfectionem Angeli. His positis.

Difficultas est de modo quo essentia continet Attributa, imò & omnem omnino perfectionem. Et primò quidem quomodo realiter in se ipsa omnia contineat Attributa & omnem perfectionem possibilem. Secundò vtrum etiam formaliter & essentialiter in suo conceptu, & Physico, & Metaphysico, includat Attributa illa, & omnem omnino perfectionem.

S. I.

An & quomodo essentia Dei realiter includat attributa, & omnem prorsus perfectionem.

Sapè dictum est, superius, ita Deum esse, vt sit totum esse, & hoc esse, nomen eius proprium, nunc tota difficultas est quomodo perfectiones illæ omnes siue simplices, siue tatum secundum quid sint in Deo, vtrum formaliter, an verò eminenter. Tunc aliqua perfectio formaliter existit in aliquo subiecto, quando secundum propriam suam rationem, & definitionem affirmari potest de illo. Quo modo intellectus formaliter est in homine. Eminenter autem quando secundum propriam suam definitionem affirmari non potest de illo subiecto, sed tamen existit in illo, modo quodam nobiliori.

Ratio ergo dubit. primò est, quia perfectiones creatæ quæcumque illæ sint, semper habent annexam aliquam imperfectionem; sunt enim omnino limitatæ, sed simplices perfectiones sunt perfectiones creatæ; ergo illæ formaliter non sunt in Deo. Vnde Dionysius ait illas ita de Deo affirmari vt magis negentur, & per superlationem prædicentur; est enim Deus super vita, super substantia, &c.

Secundò Essentia Dei non continet essentiam hominis, nisi quia vel est illa perfectior & sic Angelus eminenter contineret infinita entia corporea; vel quia producere illam potest, & hoc est omnipotentiam esse quæ omnia continet non autem essentiam; dicere autem quod illa contineat in sua scientia, in qua repræsentatur, valde Metaphoricum est, alioqui homo contineret, quæcumque videt.

Tertiò si creaturæ sunt in Deo, sequitur verè à Vvicleffo dictum esse quod omnis creatura est, & potest dici Deus, & contra, quod Deus est quælibet creatura

Definitio attributi.

Perfectio Dei alia est simplex, alia secundum quid.

Status difficultatis.

Quadruplex ratio in oppositum.

Perfectiones omnes simplices formaliter sunt in Deo.

tura, v.gr. quod Deus est terra, est aqua, est brumum.

Quarto Attributa Dei vel sunt finita, vel sunt infinita, primum dici, non potest, quia essentia infinita, perfectiones infinita sunt, non solum intensiue, sed etiam extensiue, non secundum, quia attributa, sunt perfectiones vniuersales quas intellectus distinguit sumens fundamentum ex creaturis, illa finita sunt, ergo attributa finita sunt.

Dico primo omnis perfectio realis existit in essentia Dei, vel formaliter, si sit perfectio simplex; vel eminenter si sit perfectio secundum quid.

Primæ partis ratio est, quia illud formaliter est in Deo quod melius est habere formaliter, quam non habere formaliter; Deus enim est id quo nihil potest esse melius, sed melius est habere formaliter perfectiones simplices, quam illas non habere formaliter, idem enim dicuntur simplices, quia sunt meliores quam opposita eis negatio, neque dicunt exclusiōnem omnis perfectionis maioris, aut etiam æqualis: ergo perfectiones simplices sunt in Deo, non quatenus sunt creatæ, sed secundum proprias rationes, & definitiones, præcindendo ab eo quod sunt creatæ; nam quia omnia creata imperfecta sunt, & quæcunque cogitamus sunt limitata, propterea recte dicitur perfectiones creatas, vt sic, eminenter solum esse in Deo. Hinc est triplex ille modus cognoscendi Deum per affirmationem, negationem, & superlatiōnem, omnia enim affirmari de Deo, & negari possunt.

Perfectiones secundum quid sunt in Deo eminenter.

Secundæ partis ratio est, quia perfectiones secundum quid non sunt in Deo secundum proprias suas definitiones, sed omni modo quo vnum esse potest in alio eminenter, & sine vlla imperfectione, quod quadrupliciter posse accidere Less. notat l. i. Nam. 1. effectus eminenter dicitur esse in causa nobiliori, & eo perfectius in illa existit, quo produci potest perfectius, Deus autem perfectissimo modo producit, sunt ergo effectus omnes in Deo, vt radij in sole, vt folia in arbore. Secundò aliquid est in alio secundum sui similitudines, Deus autem ideas habet perfectissimas secundum quas omnia efficit. Tertiò secundum vim agendi; Deus enim facere potest, quidquid fieri potest à creaturis. Quarto secundum ordinationem, & æstimationem, vt media sunt in fine, ad quæ ordinantur, & ex ipso æstimantur. Sunt igitur omnia in Deo sed nobiliori modo, & ineffabili, nam omnia mortua in ipso viuunt, omnia finita, illimitata sunt, imò vt ait Augustinus, *Creata omnia ipsa sunt creatrix essentia in qua etiam verius esse habent quàm in propria natura. Quæ enim facta sunt (inquit l. 5. de Genesi ad litteram c. 15.) ibi meliora sunt, vbi sunt veriora, & incommutabilia.*

Solutio eorum quæ opponebantur.

Ad primam satis dictum est perfectiones simplices, vt creatæ sunt non esse in Deo nisi eminenter.

Ad secundam Resp. perfectiones esse non posse in omnipotentia tanquam in causa, quin etiam sint in essentia, quæ realiter est ipsa omnipotentia, & nostro modo intelligendi, est radix, & causa virtualis omnipotentia, in qua nihil continetur, quod non contineatur prius in eius radice. Quomodo autem magis omnia contineat quàm Angelus contineat hominem satis ex dictis patet.

Ad tertiam Resp. absurdissimum esse figmentum Vvicleffi quia, vt dixi, creaturæ solum eminenter in Deo sunt.

Ad quartam Resp. quæstionem esse de nomine; si enim nomine Attributi intelligitur perfectio distinguibilis aliquo modo per intellectum, certum est esse in Deo Attributa numero infinita; nam sunt, v.gr. infinita idea hominis, Angeli, &c. Vel significatur perfectio aliqua totalis & vniuersalis, cuius distinguendæ fundamentum sumitur ex creaturis, & sic pater illa non esse nisi finita, nam ad sapientiam v.gr. pertinent omnes ideas, ad omnipotentiam, facultas creandi om-

nia, vt recte ostendunt Vasq. d. 10. n. 28. Suares lib. 2. cap. 22. Recupitus lib. 3. quæst. 13.

S. II.

Virum essentia Dei non solum realiter, sed etiam formaliter includat omnem perfectionem.

Essentiam Dei sæpè monui, sumi posse, vel proptè significat conceptum Dei adæquatum vt est in se à parte rei, vel proptè significat duntaxat, primum illud Dei constitutum à quo emanare concipiuntur à nobis Attributa omnia per modum proprietatum. De vtroque illo conceptu Dei grauissima inter recentiores præsertim Theologos difficultas est vtrum ille includat attributa, & omnem omnino perfectionem etiam formaliter, ita vt neque adæquate ac Physicè, neque inadæquate ac Metaphysicè concipi possit essentia Dei, quin concipiuntur attributa omnia: an verò radicaliter duntaxat illa includat, quatenus concipitur tanquam radix omnium attributorum. Non autem formaliter etiam confusè.

Status quæstionis.

Ratio autem dubitandi præsertim pro essentia Dei sumpta inadæquate ac Metaphysicè primò est; quia illud non ingreditur conceptum formalem essentia diuinæ, vt est essentia & primum constitutum diuinum, quod supponit essentiam plenè constitutam, tanquam aliquid eà posterius, huiusmodi sunt attributa, ergo illa nullo modo ingrediuntur essentiam Dei, præsertim sumptam inadæquate. Maior ex terminis nota est, probat. minor illud quod manare concipitur ab essentia, iam constituta per modum proprietatum, supponit essentiam iam constitutam; Attributa dicuntur ea quæ manare à nobis concipiuntur ab essentia iam constituta, per modum proprietatum, alioqui sunt & non sunt attributa; ergo, &c. Deinde attributa probantur à priori per essentiam, ergo supponunt illam quia nihil demonstratur à priori, nisi sit posterius, & nisi sit distinctum conceptu. Similiter nihil potest adiacere sibi ipsi, sed attributa concipiuntur vt aliquid adiacens essentia; ergo essentia non includit formaliter attributa. Deniq; ratio Dei constitutiva non est aliud quàm infinitas radicalis ergo essentia Dei sumpta Metaphysicè nō includit attributa nisi radicaliter.

Ratio quadruplex in oppositu.

Secundò essentia Dei proptè à nobis concepta præcisè nihil aliud continet formaliter, nec in ea concipitur aliud, quàm quod in Deo respondet essentia creatæ, vt essentia est, sed essentia creatæ, vt essentia est, non continet proprietates, ergo essentia Dei non continet attributa formaliter, sed ad summum radicaliter. Deinde implicat essentiam Dei continere formaliter, id à quo præcinditur, & ratione distinguitur; essentia Dei ab attributis ratione saltem distinguitur, vt dicitur postea, ergo, &c. Denique implicat vt essentia concipiatur sub rationibus oppositis simul & semel, sed conciperetur sub rationibus oppositis si includeret attributa formaliter; nam essentia concipitur vt principium; & vt aliquid intrinsecum, attributum autem vt principatum, & vt aliquid extrinsecum; ergo, &c.

Tertiò nulla ratio probare potest attributa esse de conceptu adæquato, vel etiam inadæquato essentia quæ non probet personalitates esse de illo eodem conceptu; sed personalitates non sunt de conceptu essentia vt sic; ergo nec attributa. Probat. maior, idem per te attributa includuntur in essentia, quia illa est essentialiter infinita & non per aliquid extrinsecum essentia: deinde quia est ens per essentiam & à se; sequeretur autem Deum esse sapientem per aliquid extra se, si sapientia sit aliquid extraneum essentia, sed æquè sequitur paternitatem esse extrinsecam essentia, & illi aduenire tanquam receptiuo, si est extra conceptum essentia ergo par ratio est.

Quarto

Quartò si volitio est æquæ de Dei essentia ac intellectio, sequitur naturam diuinam æquæ communicari Spiritui Sancto in ratione naturæ ac communicatur verbo atque ita processionem Spiritus Sancti esse generationem, æquæ ac processionem filij, consequens illud absurdum est.

Dico 2. essentia Dei adæquatè ac physicè sumpta, includit formaliter explicite attributa omnia: essentia verò Dei sumpta inadæquatè, prout à nobis concipitur includit non solum radicaliter sed etiam formaliter omnem perfectionem sed confusè solum & implicite.

Essentia Dei adæquatè sumpta includit explicite omnem perfectionem

Essentia Dei sumpta metaphysicè includit formaliter implicite attributa.

Primam partem docent Suarez l. 1. de Deo, c. 10. & disp. 30. Metaphys. sect. 6. Gillius l. 2. tract. 1. c. 6. contra Vasq. d. 119. Fasolum q. 4. art. 2. ubi plures citant è veteribus, manebit autem probata ex iis quæ mox dicam de essentia Dei, sumpta etiam inadæquatè.

Secunda enim pars, quam docent Molina q. 28. art. 2. disput. 4. Suarez, Granadus, Recupitus, post Magistrum, Durandum, Albertum, & alios.

Probat, quia primò videtur eam expresse tradere patres, dum aiunt, quod quidquid de Deo dicitur, essentialiter dicitur. Augustinus l. de cognitione veræ vitæ, c. 3. asserit totum quod de Deo dicitur esse illi essentialiter. l. 7. de Trinit. c. 3. *Essentia, eo quod essentia, est sapientia.* S. Leo, epist. 91. *De Deo quidquid dignè vicinque sentitur, non qualitas est, sed essentia.* Deinde aiunt singulas Dei perfectiones dicere ipsum quid est Dei. Bernard. l. 5. de considerat. c. 13. *quid est Deus longitudo, latitudo, &c.* Dionys. c. 2. de diuinis nom. *ipsa bonitas diuina totam essentiam quidquid est definiens.* Denique dicunt, idem esse, in Deo esse ac intelligere August. l. 15. de Trinit. c. 5. *cui hoc est esse, quod sapientem esse, & l. 6. c. 4. hoc est Deus esse quod forte esse, aut iustum esse aut sapientem esse.* Bernard. l. illo 5. c. 6. *hoc est ei esse quod sanè omnia esse.* Anselm. in Monologio c. 16. *unum est, quidquid essentialiter de illa summa substantia dixeris, ipsa uno modo una consideratione est, quidquid est essentialiter.*

Probat ex asseitate.

Secundò idem probant tria illa Dei attributa asseitas, actus puritas, & infinitas: ex prima sic argumentor, illud est de conceptu formali essentia diuinæ vt sic, quod non est extrinsecum essentia diuinæ vt sic; sed attributa non sunt extrinseca naturæ diuinæ vt sic: ergo attributa sunt de conceptu naturæ diuinæ vt sic, probatur minor, si iustitia v. g. est aliquid extrinsecum naturæ diuinæ vt sic, Deus non est iustus per essentiam, & à se, sed per aliquid extrinsecum essentia; consequens est absurdum, quod probatur: ens per essentiam, & à se dicitur illud, quod quidquid est à se ipso, & se ipso per essentiam formaliter est, non autem per aliquid extrinsecum Deus est per essentiam, ergo formaliter à se ipso, & se ipso est totum id quod est non per aliquid extrinsecum essentia, ergo non est iustus per aliquid extrinsecum essentia, alioqui esset iustus per participationem, quia subiectum habens formam participatione talis formæ, habet quod tale sit.

Neque dicas sufficere identitatem realem iustitiæ cum essentia vt Deus dicatur iustus per essentiam; hoc enim manifestè falsum esse conuincitur, quia essentia, & existentia creata identificantur realiter, & tamen creatura non dicitur existere à se per essentiam sed per participationem quia existentia est extra conceptum essentia: ergo vt Deus dicatur iustus à se per essentiam, non sufficit identitas realis essentia, & iustitia. Confirmatur quia, idem existentia est de formali conceptu essentia, quia Deus est existens à se, ergo vt Deus sit iustus à se requiritur vt iustitia sit de conceptu essentia diuinæ. Altera ratio ducitur ex puritate actus, nam si est in Deo recipiens, & receptum, & vera accidentia, Deus non est actus purus, sed

Probat ex actus puritate.

si attributa sint extra conceptum essentia vera erunt accidentia, & recipiuntur in essentia, ergo, &c.

Denique infinitas diuina potissimum hoc probat. Ens per suam essentiam infinitum formaliter, includit formaliter in sua essentia omnem perfectionem, Deus est ens per suam essentiam infinitum formaliter; alioqui est infinitus per participationem, hæc enim opponuntur contradictoriè: ergo essentia Dei omnem includit perfectionem formaliter. Maior probatur argumento eodem, illud non est per suam essentiam infinite perfectum, quod est perfectum per aliquid superadditum essentia, sed si attributa sunt extra essentiam, Deus est perfectus per aliquid superadditum essentia, ergo Deus non erit per suam essentiam infinite perfectus si attributa sunt extra conceptum essentia.

Neque dicas essentiam esse infinitam simpliciter, quia radicaliter continet totum omnino esse. Contra enim argumentor: vt essentia sit infinita simpliciter optimo modo continere debet omnem perfectionem, sed continere formaliter omnes perfectiones melius est quam continere illas radicaliter. Deinde Deus non esset formaliter per essentiam infinitus, nec à se formaliter vt ostendi. Denique de conceptu essentiali entis creati est esse limitatum simpliciter, ergo de conceptu essentiali entis increati, est esse illimitatum simpliciter, quod argumentum fuscè vrget Recupitus l. 3. q. 10. c. 4.

Ad primam Resp. primo quidem eo argumento, non probari, quod attributa sint extra essentiam Dei adæquatè conceptam, vt est in se; quia non manant ab ea vt sic, sed potius sunt plures rationes essentialiter distinctæ constituentes essentiam. Si verò loquaris de primo Dei constitutiuo, seu de essentia prout à nobis concipitur. Resp. concessa maiore, distinguendo minorem, attributa supponunt essentiam & ab ea emanant prout distinctè concepta secundum proprias rationes concedo, supponunt essentiam prout concepta implicite, ac confusè nego. Quia vt sic sunt ipsa essentia vt ostendi, neque ab ea emanant alioqui essent accidentia. Eadem distinctione solui alia omnia possunt quæ addebantur, demonstrantur enim per essentiam & illi adiacent vt concepta distinctè, non vt concepta confusè, de distinctione autem per conceptus confusos, & explicitos dicitur seq. sect. infinitas radicalis quam dixi esse Dei differentiam significat inclusionem radicalem & formalem implicitam.

Ad secundam Resp. cum eadem distinctione, essentia Dei prout à nobis concepta, nihil aliud continet formaliter explicite, quam quod responderet essentia creatæ, concedo nihil aliud continet confusè nego; nam cum sit à se infinita, non potest in omnibus esse similis essentia creatæ, neque perfecte præscinditur ab attributis vt ostendam postea, sed differt ab his dumtaxat secundum conceptus explicitos, eo modo quo ens differt à suis differentiis. Neque hoc est essentiam concipere sub rationibus oppositis vt patet; nam attributum vt conceptum confusè non concipitur, vt principiatum, & vt aliquid extrinsecum essentia.

Ad tertiam Resp. multis propter hoc argumentum omnino videri quod essentia Dei personalitates etiam includit formaliter, de quo dicam disp. 6. nunc supposita etiam sententia contraria, nego iisdem argumentis ostendi relationes ingredi formalem conceptum essentia diuinæ. Primò enim infinitas id non probat, quia proprietates istæ personales non sunt perfectiones simplices, cum paternitas verbi gratia non sit melior quam filio ei opposita, infinitas autem non dicit formaliter nisi perfectiones simplices, qualia sunt attributa omnia. Secundò neque asseitas

Probat ex infinitate actus.

Solutio primæ dubitationis.

Solutio secundæ.

Disparitas inter attributa absoluta, & personalia.

id probat, quia relationes sunt termini naturæ reddentes eam incommunicabilem, ideoque non possunt conuenire deitati absolute, ut est essentia communicabilis, sed tantum illi conueniunt prout est essentia terminata, non enim conueniunt Deo, ut Deus est, sed ut persona est: unde patet manifestum discrimen inter attributa relatiua, & absoluta, nam ex eo quod Deus sit ens per essentiam sequitur quod includat perfectiones omnes absolutas, quia illæ conueniunt naturæ, absolute sumptæ, ac communicabili: relationes autem quia non conueniunt naturæ absolute sumptæ, non debent etiam conuenire Deo per essentiam absolute sumptam, sed sufficit quod conueniant per essentiam ut terminatam id est ut persona est. Denique quia Deus est actus purus bene sequitur quod attributa sunt de conceptu essentiae, alioqui reciperentur in essentia; relationes autem quia sunt termini naturæ, quamuis sint extra conceptum naturæ ut natura est, non concipiuntur tamen recipi in natura, sed tantum reddere naturam concretam, tanquam rectum omnium denominationum, quod nullo modo est esse accedens, ut constat ex materia de incarnatione.

Instabis si paternitas est extra conceptum deitatis, Deus non est per essentiam, sed per participationem totum id quod est; est enim pater, & non est talis per essentiam.

Resp. distinguendo si paternitas est extra essentiam absolute sumptam, ut est natura communicabilis, Deus non est, per essentiam totum id quod est nego; si paternitas est extra conceptum essentiae, ut terminatæ, concedo, dixi relationem esse de conceptu essentiae ut terminatæ, quæ dicit & essentiam, & relationem. Deus non est per essentiam absolute sumptam, totum, quod est ut persona, quamuis per essentiam, ut terminatam sit totum, quod est ut persona.

Solutio
quarta
difficultatis.

Ad quartam quod Fafoli vnicum fundamentum est, Respond. volitionem non esse minus essentialem Deo, quam intellectiōem, neque tamen processionem Spiritus Sancti esse generationem, quia natura diuina communicatur ei ex vi processionis formaliter ut passio est, non ut est actio, sed hæc aliās.

Instantia.

Neque dicas cum Herice, intellectio & volitio cum sint principia diuersarum processionum, opponuntur virtualiter, sed rationes virtualiter oppositæ, non possunt componere vnam simplicem essentiam, ergo, &c.

Resp. enim maiorem, & minorem falsas esse; nam quamuis intellectio, & volitio notionales, sint oppositæ ut dicam disp. sexta tamen intellectio, & volitio essentiales non opponuntur etiam virtualiter, & quamuis opponerentur virtualiter in ordine ad diuersas processionem, tamen in ordine ad essentiam non opponerentur sed possent esse vnum.

SECTIO II.

Quomodo attributa distinguantur ab essentia, & inter se.

Quid &
quod duplex
sit distinctio.

Certum est primò distinctionem vniuersim appellari à philosophis, id quo vnum non est aliud, est autem distinctio alia realis, alia rationis, realis est quæ vnum, ante omnem operationem intellectus à parte rei non est aliud. Quod quia potest quatuor modis contingere, propterea quadruplex esse dicitur realis distinctio. Prima est realis maior, inter ea quæ sunt entia planè diuersa, & inter ea quæ si creata sunt mutua est separabilitas. Secunda est realis minor, inter ea quæ separari possunt, sed non mutuo. Tertia est à Scoto excogitata, formalis ex natura rei, nam apud ipsum distinctio ex natura rei est illa quam

vocamus à parte rei, quia est ante omnem operationem intellectus: & hæc (inquit) distinctio ex natura rei seu à parte rei, alia est realis, inter ea quæ diuersa sunt entia, & separari aliquo modo possunt: alia formalis, omnino à parte rei, & ante operationem intellectus, inter ea quæ non possunt separari, quæ nimirum, ut loquitur Scotus in primum dist. 8. q. 4. præcedit intellectum omni modo, unde sapientia in re formaliter non est veritas in re; nomine autem formalitatis intelligunt Scotistæ quidditatem: nomine realitatis existentiam. Denique quarta est à multis recentioribus nuper excogitata, distinctio realis, sed virtualis, inter ea quæ licet realiter, idem omnino sint, æquiualent tamen pluribus propter infinitatem, & præstant totum id quod præstarent si realiter essent distincta, sic essentia diuina, & relatio dicuntur distingui virtualiter, quia etiam si sint vnum, tamen realiter producit relatio, & essentia non producit, æquæ ac si essent distinctæ: unde optimè omnium distinctionem istam virtualem explicare illi videntur, qui dicunt illam non esse aliud quam æquiualentiam ad plura fundatam in infinitate. Quod Recupitus immerito reiecit l. 3. q. 4. c. 15. & sequentibus ubi fusè disputat de hac distinctione.

Certum est secundò distinctionem rationis vocari eam, quæ vnum cogitatur secundum propriam rationem non cogitatur secundum propriam rationem alio licet identificato realiter. Et quidem si sit in fundamentum aliquod cogitandi vnum sine alio, dicitur distinctio rationis ratiocinatæ, si autem non sit vllum fundamentum in re, tunc est distinctio rationis ratiocinantis. Dupliciter autem distingui aliqua possunt, ratione ratiocinatæ, primò perfecte quando vnum ita cogitatur, ut est tale ut nullo modo cogitetur aliud ut tale formaliter, quod tamen est ipsi realiter identificatum, & hæc recentiores Nominales vocant præcisionem obiectiuam, quia in hac distinctione rationis vna perfectio existens, in obiecto cogitatur, ut est talis formaliter, non cogitatur formaliter altera perfectione obiecti realiter identificata cum illa, v.g. certum est quod in sole vis illuminandi, & vis calefaciendi, sunt identificate realiter & tamen cogito vim illuminandi, non cogitando vim calefaciendi, ut talem quod est cogitare aliquid inadæquatè huiusmodi distinctionem rationis, & præcisiones (ut vocant) obiectiuas negari non possent, demonstrari ni fallor, potest, ut ostendebam in metaphysica, & tertia parte disput. prima de Sacramentis. Altera distinctio rationis ratiocinatæ, imperfecta est, quando cogitato vno, cogitatur etiam aliud formaliter, sed ita confusè, ut non possit intellectus discernere propriam illam rationem formalem, sicut cum à longè video colorem, discernere autem non possum, vtrum sit albedo an nigredo, tunc enim video illum colorem non adæquatè, sed confusè tantum.

His positis quæ ad intelligentiam celeberrimæ controuersie, præmittenda necessariò fuerunt, tria video quæri posse de hac distinctione attributorum. Primò an illa sit aliquo modo realis, & ut loquitur, Scotus, formalis ex natura rei. Secundò vtrum illa sit distinctio rationis. Tertiò qualis sit illa distinctio rationis.

§. I.

Vtrum attributa distinguantur realiter, aut formaliter ex natura rei ab essentia, & inter se.

Distinctiōem realem inter attributa & essentiam voluit esse omnimodam Gualterus, Gilbertus, Porretanus, Pictauiensis Episcopus, solas personalitates

Quid sit
distinctio
rationis.

Doctorem
sententia
circa
distinctio-
nem rea-
lem.